

UN TEXT DE GEMMA MIRALLES

DIRECCIÓ DE CRISTINA LÜGSTENMANN

DE SUKKEI A NAIMA

MARTA CHINER

AINA GIMENO

RAFA SEGURA

PEP SELLÉS

GEMMA MIRALLES

PEPA MIRALLES

VICENT PASTOR

Premi de teatre en valencià Eduard Escalante
als Premis Literaris Ciutat de València 2016

una coproducció de:

la dependent
www.ladependent.com

GENERALITAT
VALENCIANA

INSTITUT
VALENCIÀ
DE CULTURA

amb la col·laboració de:

AJUNTAMENT
DE L'ALCÚDIA
Benicàssim
MURMUR DE ANTON

DE SUKEI A NAIMA

SINOPSI

La pèrdua, a través de les prohibicions i persecucions, de la identitat i la cultura d'un poble, el morisc. El patiment d'una societat sotmesa que lluita per preservar la seua religió i els seus costums.

Prenent com a referència l'expulsió dels moriscos l'any 1609 s'aborden diversos temes com la migració, els desplaçats, la integració i el perdó.

De Sukei a Naima és la història de supervivència d'una nissaga familiar a un fet històric ocorregut 400 anys enrere i que hui ens resulta tan proper.

Tres dones, tres generacions i tres decisions que marcaran la resta de la seua vida.

INICI I SENTIT DEL PROJECTE

Sóc valenciana. Vaig néixer a Alcoi i, encara que vaig estudiar i viure a Barcelona alguns anys, he desenvolupat la meua carrera com a actriu i directora pràcticament ací a València. M'he trobat amb grans professionals al llarg d'aquests anys. Este ofici meravellós et relaciona forçosament amb creadors i artistes de tots els àmbits: actors, dramaturgs, escenògrafs, il·luminadors, compositors, realitzadors, tècnics, etc. La majoria, com he dit, amb grans capacitats creatives i excel·lent talent. Que passa doncs que les nostres arts escèniques no acaben de despuntar, d'alçar el vol? Gran part del col·lectiu faria immediatament responsable als nostres polítics i gestors culturals que no han apostat i invertit en el nostre sector com caldria, i que no han pensat mai en el llarg termini; per fer que les arts formen part realment de l'educació i la cultura. Hi estic d'acord, hi hauria molt a reclamar i reivindicar, però ja fa temps que intente treballar primer amb mi, veure què puc canviar jo, què puc aportar abans de responsabilitzar de tot els altres. Vinc observant també una falta d'autoestima en el nostre col·lectiu, i en els valencians en general quan parlem de cultura. Com si no tinguérem un llegat prou poderós i important i això ens col·loqués constantment en una situació d'inestabilitat, sensació de no confiar i valorar els nostres referents, les nostres particularitats, en definitiva d'admetre d'on som i, sense xovinismes, voler parlar del que ens envolta, ens preocupa i ens mou. L'any 2012, quan va quedar desarticulat el circuit i regnava un desànim general (no sé si més que ara) vaig decidir escriure esta carta a un antic professor d'història de l'institut:

Hola, Paco!

El motiu d'esta carta és demanar-te consell i col·laboració, si bonament pots i vols.

Necessite posar-te en antecedents abans d'anar al gra. No cal dir que és un moment difícil a tots els nivells, evidentment per al teatre també. No sóc la directora de La Dependent, però saps que he treballat amb ells en moltes produccions. Tret de Les dones de Lockerbie sempre han sigut propostes que m'ha fet la companyia i les he abordades amb la màxima il·lusion i rigor. Amb les nostres propostes hem anant fent bolos, seguint un patró i un tipus d'obres que ens permetien estar sintonitzats amb el mercat. Com que s'ha desmantellat l'estructura teatral, hui per hui, no tenim patrons, ni mitges fórmules ni res on agafar-se. Volem continuar endavant, això sí. (Porte molts anys de professió i em negue a penjar els hàbits, almenys de moment).

Pense que el millor que podem fer és alguna cosa que ens vinga de gust, sense pensar en res més, ja que no tenim pressupost ni, com t'he dit abans, mercat .

He revisat alguns clàssics. Fer un Txèkhov seria xulo... , Oh, un Shakespeare, quin reptel!. He rellegit Miller... hi ha tants grans autors i tantes grans obres, però no ha aparegut el: –esta sí!!, que es necessita. He d'afegir que sempre em fixe en el repartiment comptant amb Pepa, Pep i Joan. Llavors he pensat en buscar un personatge/s d'ací, algun fet històric o situació que ens permeta arribar a crear una obra de teatre. Intentar-ho, si més no. Sé que escriure no és qualsevol cosa, però crec que tindria l'ajuda en cas de trobar un camí a seguir. Això sí, hauria de ser una troballa que connectés amb el món emocional. Dic això perquè de fets hi ha molts, igual que personatges, però mai ens hauríem d'allunyar de "l'humanisme", no sé si m'explique. Voldria afegir que si pogués triar un model escolliria la tragèdia com a vehicle per a crear una obra. Les tragèdies sempre han sigut el model on millor encaixen els arquetips de les passions més profundes i antropològiques. On trobem els límits de la naturalesa de l'ésser humà. Parlen del destí de l'individu. Contenen plantejaments ètics. Sempre apareix un conflicte entre el poder, les passions, els déus. La relació entre l'home i el cosmos, l'home i el poder. Sempre lluitant contra les desgràcies inexorables. El protagonista tractant d'enfrontar-se a una sort injusta. Amb eixa unitat de temps espai i acció que ho reconcentra tot, fins a arribar a provocar eixa famosa catarsi, pietat i terror en l'espectador. No obstant també hi ha les obres que s'acosten més al drama social, i deixen "l'individu" de la tragèdia per deixar pas a aconseguir un destí alliberador de la societat o d'una part de la mateixa. Tot açò només per parlar de la forma o format desitjat. Sempre, òbviament com a idea primigènia. És només perquè veges què m'agrada més.

En quant al contingut ja t'he dit que m'encantaria parlar d'un fet històric nostre o d'algun personatge d'ací . No saps la pena i el desànim que sent quant els valencians no som més que uns malgastadors, mafiosos, meninfots...Tinc ganes de connectar amb la història, amb alguna cosa nostra. Ja saps que el teatre conté la música, l'escenografia... moltes arts que serien arrastrades cap a una època, un marc concret. I ací, si vols, hi intervens tu. Jo no he trobat, amb la meu escàs coneixement de la història, res que siga el suficientment poderós com a base d'un fet teatral. Parle de fets acompanyats de grans presses de decisions, de canvis estructurals, de figura històrica rica emocionalment... Si se t'acuden moments, personatges, llibres, fonts, que ens puguen obrir algun camí, estaria encantadíssima en compartir-los. (Poden ser d'Alcoi, també!) Segur que hi ha algun episodi de la nostra història que et sembla transcendental o d'interès. Només és necessari en teatre que els personatges hagen de prendre decisions en algun moment! . Decisions, valors.. Per suposat, amb respecte, però sempre es necessita la ficció per a acompanyar el fet històric. He pensat en tu i he seguit la meua intuïció. Gràcies per escoltar-me!

Una abraçada!

Els meus companys no saben que he contactat amb tu.

Gemma.

P.D: Peter Brook: "Crear una obra que tinga la intimitat de la quotidianitat i la distància del mite, perquè sense proximitat no és possible el sentiment i sense distància és impossible la sorpresa".

El meu mestre em va suggerir algunes èpoques i moments històrics. Repassant tots i cadascun d'ells em vaig decantar per l'època dels moriscs. Finalment m'he centrat en els últims vint-i-cinc anys abans de l'expulsió i alguns anys posteriors al moment de èxode per a escriure l'obra. Lamentablement és un esdeveniment poc conegut. En el 1609 un terç de la població valenciana va ser expulsada i la mar es va omplir de vaixells amb milers de persones amb destinació l'Orà. No cal dir com es van repetint al llarg de la història les tragèdies, les passions i també les esperances dels homes. En l'obra, tot i el seu marc històric, veiem i sentim uns personatges que ben bé podrien viure ara situacions ben paregudes en moltes parts del món.

He invertit força temps llegint i investigant sobre l'època, amb parades per qüestions de feina, però ha estat un temps que he viscut acompanyada d'algun llibre sobre els moriscs i d'una llibreta plena d'anotacions. M'he atrevit a escriure-la en solitari, comptant amb l'assessorament d'experts en la matèria.

Pense que és un text interessant per molts motius. Històricament aprenem i gaudim d'una època, com he dit, prou desconeguda i transcendent en la nostra cultura. No podem fer-se responsables de les decisions que es prengueren fa més de quatre-cents anys, però no està de més que es reconega i se sàpiga el tracte que es va donar als musulmans convertits en València i en tota Espanya. Les qüestions de fe i l'etern enfrontament de les religions són d'absoluta vigència ara. I el tema de l'amor i la mort (no hi ha de més importants), de la lleialtat al clan, de les guerres, les persecucions, de les deportacions, dels refugiats...són universals. El que m'agrada de l'obra és que és senzilla i emotiva. No et deixa indiferent. Quanta pena per eixos 2447 morisquets, presentats i registrats davant l'emissari del rei, que van ser separats i en molts casos robats del seus pares en el moment de l'expulsió. Quant dolor provocaria eixa separació! Molts s'han preguntat quanta sang d'aquells morisquets quedarà en les nostres venes!. Pot ser corre per dins del cos d'algun valencià que es manifesta en contra de les mesquites o diu que- als moros eixos penjar-los a tots! Pense en com de malament ho han de passar la majoria dels musulmans pacífics en veure què fan alguns terroristes en nom del seu Déu! Per això no em fa por parlar dels moriscs, sense voluntat de crear polèmiques. Des del creador que es posa del costat del que pateix l'infortuni, sense fer bons ni dolents, sense grans expectatives. Empatitzant només amb el dolor aliè i aproximant-se a una religió i uns costums desconeguts per a molts de nosaltres. Un text escrit amb amor, sabedora com sóc ara del que pot arribar a fer o a sentir una mare pels seus fills.

FITXA ARTÍSTICA

intèrprets

PEPA MIRALLES

PEP SELLÉS

VICENT PASTOR

GEMMA MIRALLES

MARTA CHINER

RAFA SEGURA

AINA GIMENO

direcció

CRISITINA LÜGSTENMANN

ajudant de direcció

MIQUEL VIÑOLES

text

GEMMA MIRALLES

assessorament lingüístic de l'àrab

FERRAN LÓPEZ

assessorament lingüístic del valencià

XIMO VITORIANO

disseny escenografia

JON BERRONDO

disseny il·luminació

VÍCTOR ANTÓN

disseny vestuari

PASCUAL PERIS

música i banda sonora

RAFA ARNAL

BLAS PAYRI

fotografia

JORDI PLA

imatge gràfica

PEP SELLÉS

FITXA TÈCNICA

direcció tècnica

VÍCTOR ANTÓN

realització escenogràfica

LOS REYES DEL MAMBO

realització vestuari

PASCUAL PERIS

caracterització

MERCEDES LUJÁN

gràfiques

GRÀFIQUES EL CID

material tècnic

YAPADÚ PRODUCCIONS

assessoria / gestoria

ASSESSORIA LEX, S.L.

Vídeo

VISUAL PRODUCCIONS

ajudants de producció

LUIS VÉLEZ

LIDIA MIRÓ

comunicació

MÍRIAM ESPINÓS

producció

JOANFRA ROZALÉN

Agraiments

PACO BLAY, ALBERT TOLDRÀ

DE SUKEI A NAIMA, és una coproducció de la companyia de teatre La Dependent i l'Institut Valencià de Cultura, que es va estrenar oficialment a la XXVII Mostra de Teatre d'Alcoi.

una coproducció de:

la dependent
www.ladependent.com

 GENERALITAT
VALENCIANA

 INSTITUT
VALENCIÀ
DE CULTURA

amb la col·laboració de:

 AJUNTAMENT
DE L'ALCÚDIA

 Benicàssim
AJUNTAMENT DE BENICÀSSIM